

HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY

167 - MINYANIM IN UNUSUAL SITUATIONS

PART 2 - ZOOM MINYANIM AND KADDISH

OU ISRAEL CENTER - SUMMER 2020

In Part 1 we saw some important foundational halachic and hashkafic concepts concerning tefilla, including:

- The sources for the Torah mitzva of tefilla and how davening works - philosophically and metaphysically.
- The sources for the Rabbinic mitzva of minyan.
- The basic halachic framework for mirpeset/porch minyan which, in short, are:
  - In principal, to CREATE a minyan, all ten men must be in the same 'place', usually the same room.
  - There is a major debate concerning the halacha when they are not in the same place/room but CAN see each other. We saw a machloket in the Rishonim and the Acharonim as to whether we can learn from the laws of zimun after a meal, where seeing is sufficient to join two groups in different places. The conclusion of the Mishna Berura was that, although one should not rely on this if possible, in a situation of need (as in our times) one MAY create a minyan from men in different places who can see each other (or who can at least see the shaliach tzibur.)
- We also looked in detail at what is halachically required to be considered "seeing" and how many people have to see each other.
- Importantly, we learnt that all of this relates to CREATING a minyan of 10. Once there is a halachically valid minyan, others may answer if they hear the tefillot even if they are a distance away.

A] A ROAD PASSING THROUGH THE MINYAN

- We saw in Part 1 the Mishna (Berachot 7:5) and Gemara (Berachot 50a) which rule that two groups in different places may join for zimun if they can see each other, or if there is a waiter who is serving both groups in common.

1. שתי חבורות שאוכלות בבית אחד או בשני בתים, אם מקצתן רואים אלו את אלו מצטרפות לזימון. ואם לאו אינם מצטרפות. ואם יש שמש אחד לשתייהן הוא מצרפן, וכגון שנכנסו מתחלה על דעת להצטרף יחד. ויש מי שאומר שאם רשות הרבים מפסקת בין שני הבתים אינם מצטרפין בשום ענין.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות בציעת הפת, סעודה, וברכת המזון סימן קצה סעיף א

The Shulchan Aruch rules this halacha but adds an opinion that if there is a public road crossing between the groups they cannot be joined, even if they can see each other.

- This new factor of the road between them is not mentioned in the Gemara. Its source is Rabbeinu Yona¹ on Berachot Rif 37b.
- Does the Shulchan Aruch intend to rule like this 'Yesh Omrim'?

2. ... נראה לומר דהמחבר לא כיון לכתוב 'יש מי שאומר' משום דיש פלוגתא בזה. אלא כל מקום שמצא דין שאינו נזכר ג"כ בשאר פוסקים כתב עליו 'יש מי שאומר'....

סמ"ע סימן טז ס"ק ח

Many of the commentaries have distilled general principles of psak² based on the wording of the Shulchan Aruch. Often the Shulchan states a halacha and then brings a second opinion prefaced by 'yesh omrim', usually indicating that this second opinion is NOT the required halacha³. However, 'yesh mi she'omer' is different and in facts represents an opinion that the Shulchan Aruch DOES wish to follow, but which is only found in one source.

3. [ח] שם. ויש מי שאומר וכו'. הא דכתב זה בשם יש מי שאומר לאו משום דאיכא פלוגתא, אלא כי כן דרך מרן ז"ל דסברא יחידית שלא מנאה כי אם צפוסק אחד כותב אותה בשם יש מי שאומר, וזו הסברא לא הזכיר אותה צבית יוסף כי אם רק בשם ה"ר יונה כמבואר צבית יוסף:

כף החיים א"ח קצה:ח

Indeed, this is the approach of the Kaf Hachaim here. An intersecting road will indeed split two groups for zimun.

1. R. Yonah Gerondi, 13C Spain.

2. See in particular Yad Melachi Klalei Hashulchan Aruch VeRema 9-17, p551 ff.

3. It may however be an acceptable chumra or kulla in certain circumstances.

4. (ב) שאם רה"ר מפסקת בו'. נראה דלאו דוקא רה"ר ממש שהוא רחב י"ו אמות, אלא אפי' שביל היחיד מפסיק צינייהם כדתן ריש פאה ... דזה מפסיק בין הרשויות לפאה ולשבת וא"כ ה"ה גמי כאן דהד טעמא הוא עם רה"ר:

ט"ז על שולחן ערוך אורח חיים הלכות בציעת הפת, סעודה, וברכת המזון סימן קצה סעיף א

*The Taz extends this for zimun even to a private road, based on a halacha from the halachot of Peah - that a private road will define a different 'reshut'*⁴.

- Since the leniency to permit porch minyanim is learnt from zimun, would this stringency of the Taz also apply to tefilla? If so, it will **significantly** reduce the possibility of making such minyanim.
- We saw in Part 1 that the Chida, when quarantined in the Lazaretto in Livorno, ruled that two groups locked down in different buildings - 6 men in one and 4 in the other - with a road in between them were able to create a minyan. Although it is difficult to know the exact circumstances of the case in Livorno⁵, this could be a precedent that the halacha for zimun is NOT applicable to minyan.⁶

5. ... וכן מה שכתוב שם רשות הרבים מפסקת אין מלטורף, הוא הדין כאן .....

פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן נה

The Pri Megadim and other commentaries on the Shulchan Aruch DO accept that a public road passing through the group will prevent the formation of a minyan.

- Thus, if there is a mirpeset minyan constituted from private yards or gardens, even if they can see each other, most poskim rule that a public road separating between them will prevent the formation of a minyan⁷.
- However, applying the stringency of the Taz to minyan is less clear. Rav Moshe Sternbuch accepts the stringency and rules that a minyan may not be made even if a private path cuts between the porches. But he is lenient for any balconies above 10 tefachim from the ground, since these are not really served by the path.
- Rav Asher Weiss expresses surprise at the stringency of the Taz, although does not find anyone who directly contradicts it⁸. He is nevertheless lenient in the case of a minyan in a stairwell, on the basis that a stairwell is even less of a separation than an outside path.
- Rav Yosef Tzvi Rimon is lenient⁹ in the case of a minyan made from two groups standing on the sidewalks (which are also part of the public thoroughfare) on both sides of the road. Whilst it is clearly better to have 10 men on one sidewalk, these two groups can connect to form a minyan. This is even more acceptable on Shabbat when the road is effectively closed to traffic. He is however stricter in the case of a minyan made up of some people on balconies and others on the sidewalk on the other side of the road. As in the case of balconies separated by a public road, he will only permit Kaddish and Kedusha in such a case, but not Chazarat Hashatz.

CONCLUSION: There are many poskim who permit mirpeset and street minyanim, in many cases with strict conditions, depending on the physical constitution of the minyan. Nevertheless, there are some very prominent poskim who prohibit such minyanim entirely, insisting that seeing is NOT sufficient to join the 10 men. Included in these poskim are R. Yitzchak Yosef and R. Herschel Schachter. See the Appendix below for some extracts from various responsa.

B] ANSWERING TO TEFILLA

- What if a person can hear the minyan? Can, should or must they answer to a street minyan across the road?
- It is clear that anyone who is part of a communal tefilla (which usually means 'in shul') is obligated to respond as required halachically¹⁰ to kaddish, kedusha, amen etc. This applies to women¹¹ as much as to men.

4. If a person owns a large field bisected by a private path, they must leave two separate Peot for the poor since this halachically comprises two fields. The Taz clearly understands that the issue is not simply practical - eg that it would be difficult for a shamash to cross a public road to serve two groups and, as such, the road also separates them halachically. If that were the case, a quiet and much narrower private road should not cause a problem. Rather, the Taz sees the issue as a 'legal' definition. Once the areas are sufficiently divided to constitute two legal domains, this will also prevent them connecting for a zimun, even if the groups can see each other.
5. Rav Yitzchak Zilberstein (Chashukei Chemed, Pesachim 85b), was asked whether Jewish guards and prisoners, who are forbidden to mix, can join for a minyan through prison bars. He responded that one could in principle rely on the Chida, but he is not comfortable to relying on it for people who are only in a holding cell and will be there only for a short time. It seems that he would rule leniently for those in long-term quarantine. See <https://www.torahmusings.com/2020/04/are-porch-minyanim-kosher/>
6. Rav Yosef Tzvi Rimon suggests that zimun may have a very different basis in 'lomdus' to tefilla. Zimun is about connecting people physically in one place - they need to eat 'together'. As such seeing each other is a genuine connection and a public thoroughfare cutting across their path clear disturbs that connection and makes it practically very difficult for a waiter to serve food to both groups. The concept of minyan, however, is to connect the minds of 10 men in spiritual prayer to God. Why should a road interfere with that spiritual connection? On the other hand, the leniency of joining together the people to create a the minyan through seeing each other is learnt from zimun. It is difficult to accept the comparison for the leniency but then reject it when it leads to stringency!
7. Rav Rimon rules that one may be lenient to say Kaddish and Kedusha, but not for the shatz to repeat the Amida since this entails multiple berachot (potentially in vain). It should be added that in many situations where the poskim do permit Chazarat Hashatz they nevertheless advise that the shatz should have in mind before the repetition that, if there is a halachic concern with the repetition, his Amida should be considered a tefilat nedava - voluntary tefilla. Although we rarely encourage this type of voluntary Amida, for many halachic reasons, in these circumstances, such an intention cannot harm.
8. In Chashukei Chemed (Sukkah 39a), Rav Yitzchak Zilberstein discusses minyanim in cemeteries and whether the internal pathways in the cemetery are considered "paths" that separate the men on each side of the path and do not allow them to combine for minyanim. He concludes that the paths inside the cemetery are not paths for separation, as they simply delineate the individual graves from each other and enable people to find specific graves. They are not paths that lead to a specific place. In principle, however, other paths could divide a minyan. See a good summary of the general issues, including Rav Zilberstein's positions, by R. Ephraim Glatt at <https://www.queensjewishlink.com/index.php/torah/63-halachic-highlights/2444-the-porch-minyan>
9. Rav Rimon is also lenient in the case of a private road and does not apply the chumra of the Taz to our situation.
10. There are many times when one may not interrupt davening for other tefilla responses, the details of which go beyond this shiur.
11. It is important for women in shul to be aware that, although they do not join together with the men to create the minyan, once there is a minyan, the women present are very much

6. יש לכונן בעניית הקדיש ... ולענות אותו בקול רם, ולהשתדל לרוץ כדי לשמוע קדיש ...

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכות השחר ושאר ברכות סימן נו סעיף א

The Shulchan Aruch rules that one should not only answer carefully to kaddish when in the minyan, but must also try to run to FIND a kaddish to listen to! It seems we should be seeking out opportunities to respond to tefilla, as a public kiddush Hashem.

7. היו עשרה במקום א' ואומרים קדיש וקדושה, אפילו מי שאינו עמהם יכול לענות ..... (משנה ברורה - אמן ואיש"ר וקדושה וזכרו)

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכות השחר ושאר ברכות סימן נה

The Shulchan Aruch rules that once there is a valid minyan in one place other CAN respond. Some Rishonim¹² understand that this does not mean that it is optional to respond, but that others are allowed to respond even from afar, and therefore must do so (unless there is something between them that prevents this - see below),

8. ומי שאמר סדר קדושה וזכר לזכ"ל ומלא לזכר עונין קדושה, חוזר ועונה עמכם (השו"ת הרשב"א סי' רמ"ט).

רמ"א שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילה סימן קכה סעיף ב

The Rema makes it clear that responding to davening is not something which people can be 'yotzei' if they do it once. Even if one had already davened, but is still in shul and hears a later minyan, one must respond again.

9. בקדושה כל חיובו הוא לקדש שם שמים באמירת קדושה ובענייה לברכו ... שאפילו מאה פעמים מקיים מצות קדושה ממש כמו בפעם ראשון, ונמצא שמדינת מוכרח האדם לומר קדושה עם הצבור בכל פעם כפעם הראשון ...

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ג סימן פט

Rav Moshe also deals here with someone who has already davened, and is now learning in shul. Must they respond to later minyanim. He rules that, where the function of the response is kiddush Hashem¹³, one must answer even 100 times!

- The Rema and R. Moshe Feinstein are discussing someone who is still in shul? What about someone sitting at home?

10. הא דאמרינן בפסחים [פ"ה:] דאפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים, ה"פ - דמי שעובר ברחוב אצל בהכ"נ ושומע שהצבור אומרים קדיש או קדושה וברכו צריך לענות עמהם אם אין הפסק דבר מטונף ביניהם או עבודת כוכבים

ערוך השולחן אורח חיים סימן נה סעיף יז

The Aruch HaShulchan clearly rules that someone who crosses the street and hears davening must respond if possible.

- R. Shlomo Zalman Auerbach¹⁴ stresses a different reason to respond - so as not to separate oneself from the community joining.
- As such, most poskim rule that if someone is sitting in their home and hears davening, although it is a mitzva to respond, they are not obligated to.

B1] BLOCKAGES TO RESPONSE

11. היו עשרה במקום א' ואומרים קדיש וקדושה, אפילו מי שאינו עמהם יכול לענות וי"א שצריך שלא יהא מפסיק טינוף או עבודת כוכבים

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכות השחר ושאר ברכות סימן נה

The Shulchan Aruch brings a 'yesh omrim' that the ability to respond from afar can be blocked by something in between - dirt or avoda zara.

- There are a number of practical questions on this, including:
  - whether we follow this 'yesh omrim' - either m'ikar hadin or as chumra where appropriate?
  - what is included in 'dirt'¹⁵?
  - what constitutes 'avoda zara' in today's world?
  - whether 'avoda zara' includes idolators themselves, and who this would include in today's world?
- It would certainly be prohibited to respond from a place that one is not permitted to daven - eg a toilet or bathroom.

part of the tefilla betzibur and have no lesser obligation to respond to kaddish etc. Similarly, once there is a zimun of men at a meal, the women are OBLIGATED to respond to the zimun no less than the men and, as such, may not leave the meal or bentch earlier unless there is a halachically valid justification for them to do so.

12. See Ritva Rosh Hashana 27b.

13. As opposed to responding to the 13 Middot, which he says is not required if one hears it from a later minyan.

14. Halichot Shlomo 89:6.

15. Foul smelling garbage and animal waste would be included, and there is a detailed halachic discussion concerning what types of animal waste interfere with tefilla. This was obviously a major concern in an agricultural society. Rav Rimon rules that closed garbage bins are not included in this.

- R. Yitzchak Yosef analyses this in detail in his teshuva on mirpeset minyanim (see Appendix below) and concludes that, although we do rule that this is a concern, where the tinuf/avoda zara cannot be seen¹⁶ - ie someone sitting inside the house - they can respond.
- Rav Yosef (who is opposed generally to mirpeset minyanim) also points out that, even for those who would allow them, these blockages would also prevent the creation of a minyan if present between the balconies.

C] VIRTUAL MINYANIM AND THE ZOOM KADDISH

- It is very clear that a connection over the internet or telephone is certainly not sufficient to create a minyan. The 10 men who are 'together' on Zoom are not in the same 'place' and seeing the screen will not connect them halachically as a minyan.
- What is the halacha for Kaddish? If a person¹⁷ who needs to say Kaddish is isolated in their own home, may they say Kaddish over Zoom? Are they sufficiently 'present' in the minyan?¹⁸
- Also, where there is already a valid minyan in one place and others are connected to that by Zoom or telephone, can they respond to the davening?

C1] SOLUTION 1 - ALTERNATIVES TO KADDISH

- Most poskim rules that Kaddish may NOT be said by one person on their own, but who are connected to an actual minyan by Zoom. In order to say Kaddish, the person must be together with the minyan. Indeed, even in the case of a mirpeset minyan, Rav Rimon rules, based on the Mishna Berura, that someone who is distant from the minyan and cannot see the others (but can hear them) may not say Kaddish for the others to answer to. Since he becomes the shaliach tzibur for that part of the tefilla, he must be with the minyan.
- There are MANY effective alternatives to kaddish, including learning Torah (especially Mishna), giving tzedaka, saying Tehillim. doing mitzvot etc.

12. אף על פי שאמירת הקדיש והתפללות מועילות להאבות, מכל מקום אין אלו העיקר. אלא העיקר הוא שהבנים ילכו באורח מישור, כי בזה הם מזכים האבות. ... ויש לו לאדם לצוות את בניו להחזיק באיזה מצוה, ואם מקיימין נחשב יותר מן הקדיש, והוא תקנה טובה גם למי שאין לו בנים אלא בנות.

קיצור שולחן ערוך סימן כו סעיף כב

The Kitzur Shulchan Aruch stresses that many people focus solely on Kaddish, which is not in fact the main way to give honor to a departed parent. A greater merit for the parent is for the child to focus on teshuva and ma'asim tovim, and perhaps taking on a specific mitzva with extra care.

- Kaddish is based on the idea of creating a kiddush Hashem. In the current crises, many poskim have stressed that the bigger kiddush Hashem is 'vechai bahem' - being strict in saving life by not holding minyanim. This is particularly aimed at those people who are trying to organize illegal minyanim to be able to say Kaddish.

C2] SOLUTION 2 - ANSWER AMEN TO SOMEONE ELSE'S KADDISH

13. רבי יוסי אומר: גדול העונה אמן יותר מן המברך! אמר ליה רבי נהוראי: השמים! כן הוא. תדע, שהרי גוליידין יורדין ומתגרין (במלחמה) וגבורים יורדין ומנצחים]

ברכות ג:

Chazal state that the person saying Amen to a beracha is even greater than the one making the beracha!

14. אמר רבי יהושע בן לוי: כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו (רש"י: זכל כוונתו. תוספות: ... זקול רס) - קורעין לו גזר דינו, שנאמר (שופטים ה:ב) בְּפִרְעַ פְּרַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַבֵּב עִם בְּרַחֲוֹ ה'. מאי טעמא בפרע פרעות - משום דברכו ה'. רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: אפילו יש בו שמץ של עבודה זרה - מוחלין לו, כתיב הכא בפרע פרעות וכתוב התם (שמות לב:כה) כִּי פָּרַע הָאֵל. אמר ריש לקיש: כל העונה אמן בכל כחו - פותחין לו שערי גן עדן, שנאמר (ישעיהו כו:ב) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי־צְדִיק שְׁמֶךָ אֲמִנִים. אל תיקרי שמר אמנים אלא שאומרים אמן. מאי אמן? - אמר רבי חנינא: אל מלך נאמן.

שבת ק"ט:

Chazal also stress the incredible power of Amen Yehei Shemei Rabba, as well as with other Amenim.

16. One may also not respond or daven if there is a foul smell - eg from a chicken coop or cow shed.

17. The issue of women saying Kaddish is part of this discussion, but beyond the scope of this shiur.

18. This can of course be very distressing as many people find Kaddish to be enormously important in their grieving process. Although Kaddish evolved relatively recently in halachic terms, during the Middle Ages, and ranks low in the hierarchy of halacha, it nevertheless ranks very high in the religious priorities of the people who say it. For a moving and well written article on this, see <https://jewishnews.timesofisrael.com/opinion-the-great-kaddish-lockdown-of-2020/>. See also <https://jewishnews.timesofisrael.com/how-coronavirus-has-stolen-my-grief/>. Both of these articles express frustration at not being able to say Kaddish on line but who want to be part of an authentic Orthodox tefilla. As the author of the second article writes: 'I could log into a Reform synagogue livestream but that is not my community. It would be like me going to have dinner with someone else's wife because mine is in isolation or social distancing.'

C3] SOLUTION 3 - DAVEN 'TOGETHER WITH' A TELEPHONE/ZOOM MINYAN AND SAY AMEN

15. ... והדר בשכנות לאחינו האשכנזים המקיימים מנין מהמרפסות, ויש לו אפשרות או להצטרף אליהם, או למנין שמשודר דרך הטלפון (מעשרה המתפללים ברשות אחת באישור הרשויות), צריך להצטרף למנין שדרך הטלפון. [שלכל הדעות נחשב בשעה שהציבור מתפללים, משא"כ במרפסות, שלרוב הפוסקים נחשב תפילה ביחיד ממש. ולכן גם לאחינו האשכנזים יותר נכון דרך הטלפון]. ....

הרב יצחק יוסף ראשון לציון - see Appendix below

Rav Yitzchak Yosef, Sefardi Chef Rabbi, rules that Mirpeset Minyanim are not halachically valid. He advises that it is far preferable to connect by telephone to an existing halachic minyan. Although one could not create a minyan in this way, and it would not be considered tefilla betzibbur in the halachic sense, nevertheless, it is considered davening at the same time as the community, which is the next best option.

- Are the sounds coming out of an electronic speaker halachically equivalent to a real human voice¹⁹?
- Rav Osher Weiss explains²⁰ that electronic sounds can be compared to human sounds on the basis that hearing is simply a response to the sound waves resulting from speech. Why should it matter if they are direct or indirect, as long as they are live²¹ (a point also made by the Chazon Ish).
- On the other hand, maybe the sound coming from a speaker is simply an electronic sound and not a 'real' voice.²² Many poskim are lenient on the issue.²³ Many others are strict.²⁴
- If the person listening could have heard the original voice without the microphone there are certainly grounds to be lenient.²⁵
- For situations where there the person listening is NOT fulfilling a mitzva or being 'yotzei', the position may be more lenient.

16. רבי יהודה אומר: מי שלא ראה דיפלולסטון של אלכסנדריא של מצרים לא ראה בכבודן של ישראל. אמרו: כמין בסילקו גדולה היתה, סטיו לפניו מסטיו, פעמים שהיו שם ששים רבוא כיוצאי מצרים ואמרי לה כפלים כיוצאי מצרים ... ובימה של עץ באמצעיתה. וחזן הכנסת עומד עליה והסודרין בידו. וכיון שהגיע לענות אמן - הלה מניף בסודר, וכל העם עונים אמן (רש"י לענות אמן - שכיב שליו שלפני התיבה גומר זרכתו, והן לא היו יכולין כולן לשמוע קולו)

סוכה נא:

The Gemara relates how the Great Synagogue in Alexandria²⁶ had so many congregants that the gabbai had to wave a flag on the bima to indicate when the beracha ended, so that the people could respond Amen.

17. וכיון שהגיע לענות אמן מניף בסודר וכל העם עונים אמן - צערוך קשיא ליה לרבינו נסים הא דאמר זריש גמרא דשליש שאכלו (ברכות מ). אין עונים 'אמן יתומה'. והא כהא לא שמעו הכרכה אלא בהנפת הסודרין יודעין שהגיע עונת אמן, והן עונים אמן יתומה. ומפרש זשם רבן דזני מערבא שעל מי שהוא חייב זרכה קאמר וצענייתו אמן רולא ללא ידי חוצתו לריך שישמע ואחר כך יענה אמן ולא יענה אמן יתומה. והא דעונים אמן בהנפת סודרין היינו בקריאת ספר תורה ולא בתפלה ולא בדבר שליו מוליא רבים ידי חוצתן. ....

תוספות שם

Even though one may not normally answer Amen unless one heard the beracha, here this was permissible since no individual was being 'yotzei' through the beracha.

19. We examined in previous shiurim the halachic issues concerning fulfilling mitzvot - eg havdala, shofar etc, through an electronic sound. See:

<http://rabbimanning.com/wp-content/uploads/2018/05/Microphones-and-Shabbat.pdf>

<http://rabbimanning.com/wp-content/uploads/2018/05/Microphones-and-Shabbat.mp3>

<http://rabbimanning.com/wp-content/uploads/2018/05/Electronic-Mitzvot-Hearing-Aids-and-Shabbat.pdf>

<http://rabbimanning.com/wp-content/uploads/2018/05/Electronic-Mitzvot-Hearing-Aids-and-Shabbat.mp3>

20. See <https://tvunah.org/שמיעת-הבדלה-בטלפון/>

21. Amen may only be said within a couple seconds of the original beracha. If there is a delay in a broadcast beyond this, Amen should not be said. Most poskim (eg Rav Ovadia Yosef) do permit saying Amen (where the listener is not being yotzei) to a live and immediate beracha over the phone/radio etc. Rav Shlomo Zalman Auerbach was more stringent and understood that the situation of the shul in Alexandria (see below) was different since the individual was 'dragged along' with the community.

22. We examined the implication of this position for Kol Isha in a previous shiur.

23. Including Shu't Shaarei Deah (Tinyana OC 2), R. Ariyeh Zvi Frimer (Shu't Eretz Zvi 23), Rav Vosner (Shu't Shevey HaLevi 5:84), the Minchas Elozor of Munkatch (2:72) (although the Munkatcher chasidim claim that he changed his mind and was later strict on this). R. Ovadia Yosef writes a teshuva in which he compares the sound produced by a microphone to sound produced by a person speaking through false teeth!

24. R. Shlomo Zalman Auerbach (Shu't Minchat Shlomo 1:9), R. Menashe Klein (Shu't Mishneh Halachot 8:37), R. Yaakov Breisch (Chelkat Yaakov 1:59), R. Chaim Soloveitchik, The Debrecener Rov 3:166 and in his 'Kuntres Elektrik' at the end of Chelek 6. For others see R. Aryeh Leibovitz at:

<https://download.yutorah.org/2016/1109/856910/ten-minute-halacha-havdalah-and-other-mitzvos-through-a-microphone-or-telephone-.mp3>

Rav Herschel Schachter is concerned about using old teshuvot on this issue when the technology is fast-changing. Rav Tzvi Sobolofsky (posek for NCSY) rules that havdala (ie the berachot) and tefilat haderech should NOT be said through a microphone, although the beracha should not be repeated if first heard through a microphone. Some poskim ARE concerned that the berachot should be repeated and that the sevara of Rav Moshe is NOT correct.

25. For example, those poskim who would permit a Megillah reading through a microphone will first test if the voice of the reader is strong enough to be heard without it.

26. The Great Basilica Synagogue of Alexandria - founded in the 4C BCE and destroyed by Trajan in 117 CE. Philo writes that this basilica synagogue was in full operation in 38 CE.

C4] SOLUTION 4 - HIRE OTHERS TO SAY KADDISH

• Although Kaddish by the child has the greatest power²⁷, another person can say Kaddish on behalf of the niftar. It is standard for the them to be paid for this and some of the payment will often go to tzedaka. In the present crisis, where most shuls are still closed, but some minyanim are operating in Israel, some organizations have offered this as a service to the wider community.²⁸

18. טו. בענין הנפטר בלא זרע או שבנו קטן ושוכרים אחד שיאמר בעבורו קדיש. נשאלתי בסה"ק רב פעלים אי מהני בכה"ג? וכתבתי בס"ד שם כי כן מצאתי כתוב שהובא בבית יוסף בסוף חלק יו"ד, משמע שהיה להם מנהג קדמון לשכור אדם לומר קדיש בשביל נפש הנפטר. וכן מוכח נמי מתשובת מהריק"ו ז"ל שורש מ"ד יע"ש. ....

בן איש חי שנה ראשונה פרשת ויחי סעיף טו

The Ben Ish Chai records this as an ancient minhag and gives guidance²⁹ as to how to arrange it.

C5] SOLUTION 5 - THE INDIVIDUAL'S KADDISH

• Over the centuries, people who lived in remote locations were unable to find a minyan and say Kaddish. In the liturgy, a number of substitutes for Kaddish were written, which can be said by an individual without a minyan.³⁰

R. Amram Gaon (9C, Babylonia)

19. קדיש ליחיד. על הכל יתגדל וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא שמו של מלך מלכי המלכים הב"ה - בעולמות שברא העולם הזה והעולם הבא - כרצונו וכרצון כל עמו ישראל. צור העולמים אדון כל הבריות אלוה כל הנפשות היושב במרחבי מרום השוכן בשמי שמי קדם, קדושתו על כסא הכבוד וקדושתו על החיות.

ובכן יתקדש שמו בנו לעיני כל חי ונאמר לפניו שיר חדש ככתוב *שירי לה' שיר חדש כי נפלאות עשה* (תהלים צח:א).

ונאמר *שירי לאלהים זמרו שלו לרכב בערבבות ביה שמו* (תהלים סח:ה).

ונראהו עין בעין בשובו אל נוהו, כמו שנאמר *כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון* (ישעיהו נב:ח).

ונגלה כבוד ה' וראו כל-בשר יחדיו כי פי ה' דבר (ישעיהו מ:ה).

ועתה יגדל-נא כח אדני כאשר דברת לאמר (במדבר יד:י).

ויאמר כי-יד על-כס ליה מלחמה לה' בעמלק מדר דד (שמות יז:טז).

זכר דחמיק ה' וחסדיך כי מעולם הפה (תהלים כה:ו).

קולי אל-ה' אקרא ויענני מהר קדשו סלה (תהלים ג:ה).

ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר (ישעיהו מב:כא).

סדר רב עמרם גאון (הרפנס) קריאת שמע וברכותיה

R. Yehuda Hachasid (12/13C, Germany)

20. אדם שהוא דר בכפר ואין עמו עשרה לומר דבר שבקדושה או במקום קהלה ואיחר ללא עד אשר אמרו כבר יהא שמי' רבא יאמר:

(במדבר יד:י) ועתה יגדל-נא כח אדני כאשר דברת לאמר

(יחזקאל לח:כג) התגדלתי והתקדשתי ונדעתי לעיני גוים רבים ונדעו כי-אני ה'

(תהלים קיג:ב) יהי שם ה' מברך מעתה ועד-עולם

ספר חסידים (מרגליות) סימן יח

• However, notwithstanding the traditional sources, minhag Yisrael has not been to say these throughout the generations³¹ and they do not appear in standard sidurim.

27. As seen in the source for Moumer's Kaddish in Kallah Rabati Ch. 2. See also Beit Yosef on Tur Yoreh De'ah Ch. 376. There, the story is told that R. Akiva went to a cemetery where he the soul of a man carrying a heavy load on his shoulders with which he was unable to proceed, and he was crying and groaning. He asked him, 'What did you do in your lifetime?' He replied, 'There is no forbidden act in the world which I left undone, and now guards have been set over me who do not allow me to rest.' R. Akiva asked him, 'Have you left a son?' He answered, 'By your life! do not detain me because I fear the angels who beat me with fiery lashes and say to me, "Why do you not walk quickly?";' R. Akiva said to him, 'Tell me, whom have you left?' He replied, 'I have left behind my wife who was pregnant.' R. Akiva then proceeded to that city and inquired, 'Where is the son of So-and-so?' The inhabitants replied, 'May the memory of that wicked person be uprooted.' He asked them the reason, and they said, 'He robbed and preyed upon people and caused them suffering; what is more, he violated a betrothed girl on the Day of Atonement. He made his way to the house and found the wife about to be delivered of a child. He waited until she gave birth to a son, circumcised him and, when he grew up, took him to the Synagogue to join in public worship and the recitation of the Kaddish. Later R. Akiva returned to that cemetery and the departed soul appeared to him and said, 'May your mind be always at rest because you have set my mind at rest.' (Translation from:

https://www.chabad.org/library/article_cdo/aid/282569/jewish/Kaddish-that-Atones.htm)

28. See <https://www.aish.com/jw/s/Let-Aish-Say-Kaddish-for-You.html>

29. See the remainder of this source.

30. For a vocalized version and translation of the two examples below see:

<https://static1.squarespace.com/static/5a387e52c027d8a9782637aa/t/5e7b5a3ad3ba3b15f0da7d1d/1585142331479/Kaddish+for+individual+SW.pdf>

31. See for instance <https://www.yeshiva.org.il/ask/92079>

C6] SOLUTION 6 - CAN KADDISH BE SAID ALONE?

21. ... ישנה הלכה כי דברים שבקדושה יכולים להיאמר רק בנוכחותם הפיזית של עשרה גברים (גם המקילים כשהם רואים אחד את השני - זו נוכחות פיזית). לפיכך, לא ניתן לקיים תפילה במניין אלא בנוכחות פיזית. כיוון שכיום נוכחות זו הולכת ונאסרת לחלוטין - אנו אנוסים ולא יכולים לקיים את הדברים שבקדושה. לגבי אמירת קדיש: בשל העובדה שאין בה דברים לבטלה - אין איסור לומר קדיש, אך גם אין לכך משמעות ... מי שבכל זאת רוצה לומר את הדברים ב'מניין אינטרנטי' רשאי, אך כאמור - אין לכך משמעות של ממש. תפילת הציבור: תפילת הציבור אינה קשורה לנוכחות פיזית משותפת. זהו התחום העיקרי שראוי ונכון עתה לפתח: ציבור מתפלל, כל אחד בביתו, אבל כחלק מהציבור. זה יכול להיות בשעה משותפת; באירוע אינטרנטי משותף; בקבלת שבת על המרפסות; בדרכים רבים ומגוונים. ישנה חשיבות לתפילת הציבור כציבור.....

<https://www.facebook.com/RabbiCherlow/photos/a.299104153484393/2921282897933159/>

Rav Yuval Sherlow has said that, in his view, there is no halachic prohibition to say the Kaddish without a minyan since there is no beracha levatala involved. On the other hand, there is no real benefit in doing so since it will not produce a public kiddush Hashem without a halachic minyan. As such, someone who wanted to say Kaddish on a Zoom minyan could do so, although it is not a 'real' Kaddish. Rav Sherlow also makes a hashkafic point concerning 'tefilla betzibbur', which he sees not simply as a halachic minyan but also individuals davening on their own but connecting together in their hearts, or on-line. As such, davening with other people via Zoom can constitute a real spiritual community prayer, although Rav Sherlow accepts that it is NOT a halachic minyan and would not permit those tefillot which require a minyan - eg Chazarat Hashatz.

C7] SOLUTION 7 - A MINORITY OPINION - KADDISH CAN BE SAID ON ZOOM

- R. Eliezer Melamed has reportedly³² ruled that, although a gathering of people on Zoom is NOT a halachic minyan, it is sufficient for someone to say Kaddish, since no beracha levatala is involved. In a situation of need, he rules that this could apply to barchu also.
- Rav Benny Lau has written concerning the emotional and spritual need to say Kaddish by many people who may not be otherwise halachically committed, but who are religiously connected, especially through Kaddish.

22. לגבי בידוד יש פנים רבות. אחת מהן היא הערעור המוחלט של חווית ההתקהלות היומית לתפילה. מי שרגיל ללכת פעם ביום או שלש פעמים ביום לתפילה במנין חש בימים האלה סוג של שבר עמוק במנגנון ההפעלה. יש פער די גדול בין השפה הדתית לבין השפה ההלכתית. בשפה ההלכתית התשובה מאד פשוטה - "פיקוח נפש" מחייב להימנע מכל התקהלות ולכן התפילה בציבור מתבטלת והוראת ההלכה מאלצת את כולם להתפלל בביתם. אבל יש שפה דתית. בשפה הזו יש צרכים פנימיים ורוחניים שמגיעים עד עומק ושורש הנפש. למשל - אדם נמצא בשנת האבל ומקפיד לומר קדיש בכל יום. בימי שגרה הוא מאלץ את כל הלו"ז שלו בצורה מטורפת ובלבד שלא יימנע מלומר קדיש. יכול מאד להיות שאותו אומר קדיש (או אומרת קדיש) בימי שגרה לא מקפיד כלל על תפילה במנין או אפילו על תפילה בכלל. אבל הקדיש פועל על עולמו האינטימי בהתקשרות שבינו לבין ה', בחווית עיבוד האבל. בשפה ההלכתית קדיש היתום כמעט ולא קיים. הוא "נולד" במציאות היסטורית מאוחרת ומקומו בהירארכיה ההלכתית נמוך. אבל בשפה הדתית הוא נמצא למעלה וגבוה בסדר הקדימויות של האדם. לכן ביטול קדיש מעולמו של אותו אדם פוגע במשהו מאד עמוק ואינטימי.

<https://www.kipa.co.il/>³³

- This highlights the metahalachic and hashkafic overtones of much of this debate. Whilst all poskim are working within the same technical halachic framework, each Rav and each community have their own specific context³⁴ which informs the manner in which the halachic sources are applied.

32. I have not been able to find the psak of R. Melamed in a corroborated source and the ruling would need to be checked with him personally. . See the media reporting at: <https://www.kipa.co.il/%D7%97%D7%93%D7%A9%D7%95%D7%AA/956904-%D7%94%D7%A8%D7%91-%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%A2%D7%96%D7%A8-%D7%9E%D7%9C%D7%9E%D7%93-%D7%9E%D7%95%D7%AA%D7%A8-%D7%9C%D7%94%D7%92%D7%99%D7%93-%D7%A7%D7%93%D7%99%D7%A9-%D7%91%D7%9E%D7%A4%D7%92%D7%A9-%D7%95%D7%99%D7%A8%D7%98%D7%95%D7%90%D7%9C%D7%99/>

33. Ibid. Again, this is how Rabbi Lau is quoted in this article, rather than his own written words.

34. One of the fascinating aspect of teshuvot (as opposed to halacha sefarim) is the unique, and somewhat subjective, context of each responsum.

APPENDIX - RESPONSA

1. R. MOSHE STERNBUCH

והעולה לדינא מכל זה:

א) עשרה שכנים הרואים אלו את אלו דרך החלון או מרפסת ביתם, וכולם שומעים את השייץ, מצטרפים למניין, וראוי שהשייץ יוסיף תנאי שאם אין מצטרפין תהא תפילתו נדבה.

ב) באופן שיש שביל המפסיק בין הבתים, אותם העומדים במרפסות הגבוהות למעלה מעטרה טפחים יש להקל עכשיו שמצטרפים, אבל אותם העומדים מתחת עשרה טפחים אינם מצטרפים למניין כשיש שביל המפסיק ביניהם.

ג) אם השייץ רואה את כולם די בזה, וחשיב רואין אלו את אלו, אבל אם אין השייץ רואה את כולם, לא מהני מה שיש אחד מתוך המניין הרואה את כולם.

ד) בקריאת התורה כשמצטרפים באופן הנייל על ידי מרפסות, יעלה לתורה תחילה הבעל קורא או אחרים הנמצאים בבית זה, ולאחריהם אפשר לכבד בעליות את השכנים הנמצאים בשאר המרפסות ששומעים את קריאת התורה.

ה) לדעת הרבה מוסקים מצוות קריאת התורה היא חובת ציבור ולא חובת יחיד, ולדעתם המתפלל בביתו ביחידות אינו חייב מעיקר הדין לשמוע בקריאת התורה.

ו) במניינים אלו הנערכים במרפסות, מוטב לעת עתה שישלכו הכהנים עצמם מהמניין לפני "רצה", ולא יקראו להם לעלות לישא כפיהם.

2. R. YOSEF TZVI RIMON - SUMMARY

הרב יוסף צבי רימון
 יו"ר עמותת סולמות, ראש הישיבה ורב המרכז האקדמי לב

תפילת חצרות

- עשרה הנמצאים באותה חצר (גם אם אינם רואים זה את זה)
- גם אם יש מניין בשתי מדרכות או בחצר ובמדרכה הצמודה אליה, ורואים זה את זה (אפילו אם יש כביש בין המדרכות, כאשר יש אנשים גם בכביש או שהכביש פגוי) - ניתן להתייר.

תפילת מרפסות

- יש מניין רק בצירוף שני הצדדים של הרחוב (יש כביש באמצע)
- יש עשרה הרואים זה את זה או את השייץ או אחד מכל קבוצה רואה מישהו בכל קבוצה [אם מדובר בשבת והכביש סגור לתנועה, ויש גם מחפילים על הכביש, ניתן להקל כמו במניין בצד אחד של הרחוב]

תפילה כרגיל

קריאה בתורה: רק עם כפפות, ורק אדם אחד ליד הספר. אפשרויות:

- א. בעל הקורא ובני משפחתו עולים אחד אחרי השני.
- ב. בעל קורא עולה שבע עליות, לא אומרים קדיש אחרי עליית שביעי ולא עולים למפטיר. קוראים הפטרה בברכותיה ואחר כך אומרים חצי קדיש.
- ג. כל אחד מכין עליה, מברך וקורא בעצמו (אפשר לעשות עליות של שלושה פסוקים, ואח"כ בעל הקורא יעלה ויקרא ברצף עד הסוף).

מעין שבע: לא אומרים, אבל לאחר שלושים יום, ניתן לומר (גם אם אין ספר תורה).

תחנון: אומרים בישיבה, בלי נפילה (אא"כ רואים את ארון הקודש או שיש להם ספר תורה).

טלית: לא לוקחים טלית של ציבור.

קדיש, קדושה, ברכו: כרגיל

חזרת השייץ: כרגיל (טוב שהשייץ יתנה, שאם יש בעיה הלכתית, תהיה תפילתו נדבה).

קריאה בתורה:

- א. ניתן להעלות כמה בני משפחה אחד אחרי השני.
- ב. בעל הקורא יכול לעלות את כל העליות ברצף, במקרה כזה לא אומרים קדיש אחרי עליית שביעי ולא עולים למפטיר, קוראים הפטרה בברכותיה ואחר כך אומרים חצי קדיש.

הבאת ספר התורה: ניתן להביא לקריאה, אבל טוב יותר כמה ימים קודם.

ברכת כהנים: כרגיל, גם אם הכהן מאחור.

מעין שבע: לא אומרים, אלא: ויכולו קדיש (ניתן לומר "מגן אבות" עד יזכר למעשה בראשית"). אם יש מניין במקום אחר, כגון ברחוב, ניתן אחרי שלושים יום לומר מעין שבע.

תחנון: אומרים בישיבה (ואם לא יכול לשבת, יכול בעמידה), בלי נפילה (ואם יש להם ספר תורה במקום, נופלים כרגיל, גם בבתי האחרים המצטרפים למניין זה).

To download more source sheets and audio shiurim visit www.rabbimanning.com

3. R. OSHER WEISS³⁵

שאלה: האם אפשר להצטרף למנין ממרפסות שונות, כמה אנשים, כל אחד במרפסת אחרת, רואים אחד את השני?
תשובה: בסימן נ"ה פוסק השו"ע שכאשר אדם נמצא בחדר אחר ויש חלון ביניהם, והוא מראה את פניו, מצטרפים למנין. מקור ההלכה הוא בתשובת הרשב"א חלק א' סימן צ"ו, הרשב"א לומד את זה מדיני זימון. ואכן בסי' קצ"ה באו"ח כתוב לגבי צירוף אנשים לזימון בברכהמ"ז, שכל עוד רואים הם זה את זה, הם מצטרפים. בתנאי שאין רה"ר בין זה לזה. הט"ז אומר אפילו שביל היחיד. אז אם הם נמצאים בשני עברי הרחוב, ויש רחוב ביניהם, הם לא מצטרפים. אבל אם הם באותו צד, ורואים זה את זה, אפשר לצרף אותם למנין ואפשר לומר קדיש וקדושה לכל דבר שאומרים במנין.

4. R. YITZCHAK YOSEF - SEFARDI CHIEF RABBI OF ISRAEL³⁶

ב. בדבר צירוף למנין ברשויות חלוקות, כגון בכמה מרפסות, או חצרות הבתים, וכדומה, באופן שבכל רשות יש פחות ממנין, ובצירוף כולם יש מנין של עשרה אנשים, למעשה אין לסמוך על זה כלל לענין צירוף למנין. ואין לעשות חזרה ולהוציא ס"ת, ולברך ברכת כהנים, כי פשוט יש כאן חשש של כמה ברכות לבטלה. וכך דעתם של רוב ככל הפוסקים, הספרדים וגם האשכנזים. ....
 .... ולפיכך הדר בשכנות לאותם מאחינו האשכנזים הסומכים על הגאון משנ"ב, ומתפללים בצירוף עשרה מבני אשכנז דרך המרפסות והחצרות, אינו רשאי לומר עמהם קדיש יתום וכדו', וכ"ש שאסור לישא כפיו כשאין עשרה במקום אחד, אבל רשאי לענות לקדיש וקדושה ושאר דברים שבקדושה ששומע מהם. ....

אי אפשר להתעלם מדברי 13 גדולי האחרונים, א"א להתעלם מדברי מרן הש"ע בסעי' יג, אי אפשר להתעלם מהכנה"ג, החקרי לב, הגר"א, משכנ"ו, אליה רבה, שלמי צבור, פתח הדביר, כף החיים, בית עובד, ערוך השלחן, זרע אמת, מאמר מרדכי, מלכי בקודש, ועוד, שלדעת כל אלה המצרף העומדים במרפסות ואומרים חזרה וברכת כהנים הוי ברכה לבטלה. ודע, שאין הבדל בזה בין ספרדים לאשכנזים, שהרי גם מפוסקי האשכנזים מצינו שאי אפשר לצרף למנין כשחלק עומדים במפרסת זו, וחלק במרפסת אחרת. כמו שפסק הגאון מוילנא, משכנות יעקב, האליה רבה.

ואמנם אותם מאחינו האשכנזים העושים כל הליכותיהם על פי פסקי המשנה ברורה, איה"נ יש להם על מה לסמוך. אבל לא לדין שקיבלנו הוראות מרן הש"ע. וכעת הראוני בתשובות והנהגות שכתב, שהמשנה ברורה לדעתו מסתפק בזה, לא כפי הנראה בביאור הלכה, ולכן כתב לא להסתמך על זה. לכן למעשה השומע קדיש מאותם המצרפים את העומדים במרפסות אפשר לענות קדיש, אך לא על ספק ברכות לבטלה. ....

והדר בשכנות לאחינו האשכנזים המקיימים מנין מהמרפסות, ויש לו אפשרות או להצטרף אליהם, או למנין שמשודר דרך הטלפון (מעשרה המתפללים ברשות אחת באישור הרשויות), צריך להצטרף למנין שדרך הטלפון. [שלכל הדעות נחשב בשעה שהציבור מתפללים, משא"כ במרפסות, שלרוב הפוסקים נחשב תפילה ביחיד ממש. ולכן גם לאחינו האשכנזים יותר נכון דרך הטלפון]. ....

5. R. HERSCHEL SCHACHTER³⁷

Ten men who are standing on different porches cannot be joined together in order to constitute a minyan even though they can all see each other. In order to constitute a minyan for Devarim She'bekedusah (like Kaddish and Kedusha), the ten men must all be standing in the same room. (It should be noted that in smaller spaces, such as a shiva house, care should be taken to make sure that ten men are davening together in the same room. If less than ten are davening in one room and less than ten in an adjacent room, even though they can clearly see one another, this would not constitute a minyan. In order to create a minyan there must be ten participants davening in the same room.) It should certainly be discouraged for people to make a minyan outside on the lawn even if they maintain the minimum distance recommended by the health department. One should not place himself even into a situation of a doubtful sakanah³⁸ in order to daven with a minyan.

35. https://7d4ab068-0603-408d-89df-fac4580e17c4.filesusr.com/ugd/8b9b1c_52e90efdb32648a0923e318c2b1bf187.pdf

36. This is a short extract - the full teshuva can be found at

<https://moreshet-maran.com/%D7%9E%D7%A8%D7%9F-%D7%94%D7%A8%D7%91-%D7%99%D7%A6%D7%97%D7%A7-%D7%99%D7%95%D7%A1%D7%A3/%D7%94%D7%90%D7%9D-%D7%90%D7%A4%D7%A9%D7%A8-%D7%9C%D7%94%D7%A6%D7%98%D7%A8%D7%A3-%D7%9C%D7%9E%D7%A0%D7%99%D7%99%D7%9F-%D7%93%D7%A8%D7%9A-%D7%9E%D7%A8%D7%A4%D7%A1%D7%95%D7%AA-%D7%94%D7%A8%D7%90/>

Rav Yosef is clear that Sefardim may not take part in these minyanim, even to say Kaddish. They may answer to Kaddish but NOT Amen since the beracha may be in vain!

37. The full teshuva can be found at https://7d4ab068-0603-408d-89df-fac4580e17c4.filesusr.com/ugd/8b9b1c_6f7c90c3f14b4974874d4dc813065b54.pdf. In the Hebrew teshuva, Rav Schachter notes the different statements of the Mishna Berura on this issue which apparently contradict, and quotes the Mishna Berura's son who notes that different parts of the Mishna Berura were written by different talmidei chachamim.

38. See a shiur by R. Jonathan Ziring at <https://www.yutorah.org/lectures/lecture.cfm/952970/rabbi-jonathan-ziring/porch-minyanim-coronavirus-questions/>, where Rabbi Ziring addresses what he understands to be some of the meta-halachic and underlying hashkafic concerns of the different Rabbanim when writing these teshuvot. In particular, there is a delicate balance here between the technical halachic issues and the broader concerns of health, such as observing the government instructions and potential chilul Hashem, ensuring that people continue to take minyan seriously and continue to daven to shul, preserving community mesora etc, etc.

6. R. SHLOMO MILLER³⁹

Since in halacha a minyan of people on adjoining porches is unclear, one should not daven Chazaras Ha'shatz or kriyas HaTorah since it is a safek bracha l'vatalah. Therefore, this minyan should only be formed at mincha, with a short Shmonei Esrei in order to say kaddish and Kedusha. One should also be careful that either everyone should see the Chazan, or the Chazan should be able to see everyone.⁴⁰

39. The full teshuva can be found at https://static.wixstatic.com/media/8b9b1c_53622ba03ec3473cad7bf95413b948f6~mv2.jpg

40. Many community Rabbanim have given halachic guidelines:

The following guidelines were given (<https://images.shulcloud.com/945/uploads/MinyanHalachaemail.pdf>) by R. Eliezer Zabin of Ner Yisrael Community in Hendon, London.

A minyan is only created if:

- Participants can see each other. This does not mean that all participants must be able to see all of the others, but that at least each participant can see – and be seen by – some of the others.
- All participants must be able to hear the Shliach Tzibbur (they do not all need to see him).
- There cannot be a road or public thoroughfare between constituent parts of the Minyan. In other words, there must be at least ten participants on one side of the road

The following guidelines were given by R. Shlomo Bixenspaner of Hendon Adas Community in Hendon, London.

Generally speaking in order to make a Minyan one needs to have 10 people that are in the same area without any obstructions in between the participants. B'shas Hadchak one can rely on the position that it is enough if some of the 10 can see each other. [MB 55 57] If only one person can see everyone, even if he is the Shliach Tzibur, but no one else can see each other then this won't help. [MB 55 54 and 56]

If and where possible the 10 people should be on the same side of the road. [yesh mi sheomer in SH"O O"C 195 1]. However, if that's not possible one can make a Minyan even with people from two sides of the road. [first and main shita, ibid]

Once there is a (legal) Minyan going on anyone can join even if they are in their property which is across the road and they don't need to try to make their own Minyan, even if they would be able to do so. Someone who shows his face from a window (even from his loft) in a way that he can see part of an existing Minyan can be considered part of that Minyan as long as he can hear the Shliach Tzibur. This only applies to residents of that road and is not a heter for people to arrive from elsewhere to stand in the street and join in the Minyan.

....

Chazaras Hashat"s: Because of all the different Shailos that are involved in these type of Minyonim and in order to minimise exposure, Chazaras Hashat"s should be avoided. At Shacharis, everyone should start their quiet Shmonei Esrei together with the Shliach Tzibur who will say it out loud and they should follow along with him until the end. Kedusha should be said together with the Shat"s, and at Birchas Kohanim people should stay quiet and listen. At Mincha, the Shat"s should start first by himself. Kedusha should be said just like we would say it in Shul. After Kedusha the Shat"s says the Brocho of Hokel Hakodosh and then continues the rest of the Shmonei Esrei quietly. The Tzibur starts their Shmonei Esrei as soon as the Shat"s finishes the Brocho of Hokel Hakodosh. After the majority of the Tzibur has finished Shmonei Esrei and Tachnun, Kaddish is said followed by Oleinu.